

پرتوی از نهج البلاغه

الحکمة

سعید زارع

وظایف کارگزاران
و
منتخبی از نهج البلاغه

زارع، سعید، ۱۳۴۹ -

پرتوی از نهج البلاغه: وظایف کارگزاران و منتخبی از نهج البلاغه /
سعید زارع. - قم: آل صمد، ۱۳۸۲.

ISBN 964-94287-1-2:

۱۲۰۰۰ ریال

[۳۴۹]ص.

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیما. کتابنامه: ص. [۳۴۹].

۱. علی بن ابی طالب(ع)، امام اول. ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. سیاست و
حکومت. ۲. علی بن ابی طالب(ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق.
خطبه ها. ۳. علی بن ابی طالب(ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج
البلاغه - نقد و تفسیر. ۴. اسلام و دولت. الف. علی بن ابی طالب(ع)، امام اول،
۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. ب. نهج البلاغه. برگزیده، شرح. ج. عنوان. د. عنوان:
وظایف کارگزاران و منتخبی از نهج البلاغه. ه. عنوان: نهج البلاغه. برگزیده.
شرح.

۲۹۷/۹۵۱۵

۹/۳۸/۰۹/۹۲

۸۲-۳۳۲۸۵ م

کتابخانه ملی ایران

۸۱-۳۳۲۸۵ م

BP

۳۸

۱.۹

۲/۹/۱۳۸۲

۱۳۸۲

پرتوی از نهج البلاغه

سعید زارع

ناشر: انتشارات آل صمد

لیتوگرافی: سعیدی چاپ: قم/زیتون

نوبت چاپ: اول، بهار / ۱۳۸۲

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه قیمت: ۱۲۰۰۰ ریال

شابک ۱-۲ - ۹۴۲۸۷ - ۹۶۴ - ۱ - 2 - 94287 - 964 ISBN

نشانی: قم، خیابان صفائیه، شماره / ۷۵۰.

تلفن و دورنگار: ۷۷۴۸۷۸۵

صندوق پستی: ۳۷۱۳۵/۱۱۳۹

پست الکترونیکی: Z.alesamad@yahoo.com

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

بخش اول: وظایف کارگزاران

فصل اول: مقدمه.....	۲۱
الف) پیش‌گفتار.....	۲۳
ب) علی کیست؟.....	۲۴
ج) شعر شهریار و عنایت مولا.....	۲۸
فصل دوم: بحثی دربارهٔ نهج‌البلاغه.....	۳۱
الف) غربت نهج‌البلاغه.....	۳۳
ب) شناخت اجمالی «نهج‌البلاغه و سید رضی».....	۳۴
ج) نگاهی کلی به مباحث و موضوعات «نهج‌البلاغه».....	۳۸
فصل سوم: بخشی از وظایف فردی و اجتماعی کارگزاران.....	۳۹
الف: وظایف فردی (آداب عبودیت).....	۴۱
دنيا و دنيا پرستی.....	۴۱
دنیاگذرا است و آخرت، ماندگار.....	۴۳
دنيا و مردم.....	۴۴

۴۵	دنیا شناسی
۴۸	دنیای دنیاپرستان
۵۰	دنیای خداپرستان
۵۴	خصوصیات دنیاپرستان
۵۵	پرهیز از دنیاپرستی
۵۹	دنیا و آزمایش مردم
۶۱	عبرت از گذشتگان
۶۳	آثار دنیا پرستی
۶۷	راه اصلاح دنیا
۶۹	عبادت
۷۰	درجات عبادت
۷۱	هدف عبادت
۷۲	تواضع در عبادت
۷۳	آثار عبادت
۷۶	تقوا
۷۷	تعریف تقوا
۷۸	تقوا، حق خداوند بر بندگان
۷۹	سیمای متقین
۸۳	سفارش به تقوا
۸۴	آثار تقوا
۹۱	ساده زیستی و قناعت
۹۲	ارزش قناعت و ساده زیستی
۹۲	ساده زیستی و قناعت انبیا و امامان:
۹۵	ساده زیستی و قناعت متقین
۹۶	سفارش به ساده زیستی و قناعت
۹۷	آثار و ثمره ساده زیستی و قناعت

.....	تواضع	۱۰۰
.....	ارزش فروتنی	۱۰۱
.....	تواضع، فلسفه عبادت	۱۰۱
.....	تواضع پیامبران و امامان	۱۰۲
.....	تواضع متقین	۱۰۳
.....	تواضع مؤمنین	۱۰۴
.....	تواضع فرشتگان	۱۰۴
.....	عبرت گرفتن از گذشتگان	۱۰۵
.....	تواضع ناپسند	۱۰۵
.....	آثار تواضع	۱۰۶
.....	نمونه‌ای زیبا و دلنشین از تواضع	۱۰۸
.....	ب:وظایف اجتماعی (شیوه حکومت)	۱۰۹
.....	عدالت	۱۰۹
.....	تعریف عدالت	۱۰۹
.....	ارزش عدالت	۱۱۰
.....	ایمان به خدا، زیر بنای عدالت	۱۱۲
.....	اقسام عدل	۱۱۳
.....	لزوم اجرای عدالت	۱۱۴
.....	عدالت، مقدم بر مصلحت	۱۱۵
.....	عدل و انصاف با مردم	۱۱۶
.....	حق، دو طرفه است	۱۱۸
.....	بزرگ‌ترین حقوق	۱۱۸
.....	حقوق متقابل رهبر و مردم	۱۱۹
.....	ره آورد عدالت‌ورزی حکومت و مردم	۱۲۰
.....	تأکید بر حق انتقاد مردم از حکومت	۱۲۰
.....	رفتار عادلانه با دشمن	۱۲۲

- ۱۲۳ عدالت، تکلیف است
- ۱۲۴ آثار بی‌عدالتی
- ۱۲۶ اتحاد و همبستگی با مردم
- ۱۲۷ ارزش و اهمیت اتحاد جامعه
- ۱۳۰ سفارش به وحدت
- ۱۳۱ پند و عبرت گرفتن از گذشتگان
- ۱۳۴ آثار اتحاد و همبستگی
- ۱۳۶ عوامل گسست اتحاد و ایجاد تفرقه
- ۱۳۸ آثار منفی تفرقه و اختلاف کلمه
- ۱۴۰ مهربانی و دوستی با مردم
- ۱۴۱ سفارش پیامبر به دوستی با مردم
- ۱۴۲ میزان و معیار دوستی با مردم
- ۱۴۳ علی علیه السلام و مهربانی با مردم
- ۱۴۴ سفارش به دوستی با مردم
- ۱۴۶ خدمت به مردم
- ۱۴۶ خدمت به مردم، آزمایشی الهی
- ۱۴۷ خدمت به محرومان و مستضعفان
- ۱۴۹ امور ضایع کننده خدمت
- ۱۵۲ رضایت و آسایش مردم
- ۱۵۳ ارزش و اهمیت آسایش و خشنودی مردم
- ۱۵۴ متقین و آسایش و خشنودی مردم
- ۱۵۴ سفارش به خشنودی مردم و فراهم کردن آسایش آنان
- ۱۵۷ خوش اخلاقی و خوشرویی با مردم
- ۱۵۸ اهمیت خوش اخلاقی و گشاده‌رویی
- ۱۵۹ سفارش به گشاده‌رویی
- ۱۶۱ مدارا با مردم

آثار و نتایج مدارا	۱۶۴
دیدار با مردم	۱۶۵
چگونگی و نحوه ملاقات با مردم	۱۶۶
عوارض دیدار نکردن با مردم	۱۶۸
احترام به افکار عمومی	۱۶۹
ارزش و اهمیت افکار عمومی	۱۷۱

بخش دوم: منتخبی از نهج البلاغه

فصل اول: گزیده خطبه‌ها	۱۷۷
خطبه ۳: «شقشقیه» درباره خلافت	۱۷۹
خطبه ۱۵: درباره بخشش‌های عثمان	۱۸۴
خطبه ۸۳: «غزا» نعمت خدا، سفارش به تقوا	۱۸۵
خطبه ۹۱: «اشباح» خداشناسی، چگونگی آفرینش آسمان و زمین	۱۹۸
خطبه ۱۹۳: «همام» سیمای متقین	۲۱۹
خطبه ۱۹۵: ترس از خدا، ضرورت یاد آخرت	۲۲۶
خطبه ۱۹۷: وصف یاران پیامبر ﷺ	۲۲۹
خطبه ۱۹۹: ره آورد نماز، پرداخت زکات، رد امانت	۲۳۱
خطبه ۲۱۶: حقوق متقابل مردم و رهبری	۲۳۴
خطبه ۲۲۴: امام علی علیه السلام و عدالت اجتماعی	۲۳۹
خطبه ۲۳۰: ره آورد تقوا، دنیای زاهدان	۲۴۱
خطبه ۲۳۷: سفارش به نیکوکاری	۲۴۴
فصل دوم: گزیده نامه‌ها	۲۴۷
نامه ۵: هشدار از استفاده ناروای بیت المال	۲۴۹
نامه ۲۶: اخلاق کارگزاران مالیاتی	۲۵۰
نامه ۲۷: اخلاق اجتماعی مدیران، وصف منافقین	۲۵۱

۲۵۶	نامه ۳۱: به فرزندش امام حسن <small>علیه السلام</small> ، اخلاق اجتماعی
۲۸۱	نامه ۴۵: ضرورت ساده‌زیستی کارگزاران
۲۸۸	نامه ۴۷: وصیت به ارزش‌های اخلاقی، پندهای جاودانه
	نامه ۵۳: عهدنامه «مالک اشتر»، اخلاق رهبری، مردم‌گرایی، حق‌گرایی،
۲۹۱	اصول روابط اجتماعی رهبران، پرهیز از امتیازخواهی
۳۲۲	نامه ۵۹: پرهیز از هواپرستی، روش برخورد با دنیا
۳۲۵	فصل سوم: گزیده سخنان حکمت‌آمیز (کلمات قصار)
۳۲۷	حکمت ۱- روش برخورد با فتنه‌ها
۳۲۷	حکمت ۱۲- آئین دوست‌یابی
۳۲۷	حکمت ۱۳- روش استفاده از نعمت‌ها
۳۲۷	حکمت ۱۵- روش برخورد با فریب‌خوردگان
۳۲۸	حکمت ۱۹- راه‌آورد هواپرستی
۳۲۸	حکمت ۲۰- روش برخورد با جوانمردان
۳۲۸	حکمت ۲۳- ضرورت عمل‌گرایی
۳۲۸	حکمت ۲۸- برترین پارسایی
۳۲۸	حکمت ۲۹- ضرورت یاد مرگ
۳۲۸	حکمت ۳۰- پرهیز از غفلت‌زدگی
۳۲۸	حکمت ۳۲- ارزش انجام‌دهنده کارها
۳۲۸	حکمت ۳۴- راه بی‌نیازی
۳۲۹	حکمت ۳۶- آرزوهای طولانی و بزهکاری
۳۲۹	حکمت ۳۸- ارزشها و آداب معاشرت با مردم
۳۲۹	حکمت ۴۰- راه شناخت عاقل و احمق
۳۳۰	حکمت ۴۴- ارزش آخرت‌گرایی
۳۳۰	حکمت ۴۷- شناخت ارزشها
۳۳۰	حکمت ۴۸- رازداری

حکمت ۵۴- ارزشهای اخلاقی	۳۳۱
حکمت ۵۵- اقسام بردباری	۳۳۱
حکمت ۵۷- ارزش قناعت و خودکفایی	۳۳۱
حکمت ۶۰- ضرورت کنترل زبان	۳۳۱
حکمت ۶۲- روش پاسخ دادن به نیکی‌ها	۳۳۱
حکمت ۶۸- حفظ روح امیدواری	۳۳۱
حکمت ۷۰- روانشناسی جاهل	۳۳۱
حکمت ۷۱- نشانه کمال عقل	۳۳۲
حکمت ۷۲- رابطه دنیا و انسان	۳۳۲
حکمت ۷۳- ضرورت خودسازی رهبران	۳۳۲
حکمت ۷۴- ضرورت یاد مرگ	۳۳۲
حکمت ۸۰- مؤمن و ارزش حکمت در نزد او	۳۳۲
حکمت ۸۱- میزان ارزش انسانها	۳۳۳
حکمت ۸۲- ارزشهای والای انسانی	۳۳۳
حکمت ۸۷- ارزش استغفار	۳۳۴
حکمت ۹۴- شناخت نیکی‌ها و خوبی‌ها	۳۳۴
حکمت ۹۷- ارزش یقین	۳۳۴
حکمت ۹۸- ضرورت عمل کردن به روایات	۳۳۴
حکمت ۱۰۰- روش مناجات کردن	۳۳۵
حکمت ۱۰۴- وصف زاهدان	۳۳۵
حکمت ۱۰۵- احترام به حدود احکام الهی	۳۳۶
حکمت ۱۰۷- علل سقوط عالمان بی عمل	۳۳۶
حکمت ۱۱۷- پرهیز از افراط و تفریط در دوستی با امام علی(ع)	۳۳۶
حکمت ۱۱۸- استفاده از فرصت‌ها	۳۳۶
حکمت ۱۲۹- شناخت عظمت پروردگار	۳۳۶
حکمت ۱۳۶- فلسفه احکام الهی	۳۳۶

۳۳۷	حکمت ۱۴۲- دوستی ها و خردمندی
۳۳۷	حکمت ۱۴۳- غمها و پیری زودرس
۳۳۷	حکمت ۱۴۶- دعا، صدقه و زکات
۳۳۷	حکمت ۱۴۸- نقش کلام در شناخت انسان
۳۳۷	حکمت ۱۴۹- ضرورت شناخت نفس
۳۳۷	حکمت ۱۶۱- مشورت
۳۳۸	حکمت ۱۶۲- رازداری
۳۳۸	حکمت ۱۶۷- خودپسندی و محرومیت ها
۳۳۸	حکمت ۱۶۹- آینده نگری
۳۳۸	حکمت ۱۷۰- ضرورت ترک گناه
۳۳۸	حکمت ۱۷۴- خشم در راه خدا
۳۳۸	حکمت ۱۷۷- برخورد با بدان
۳۳۸	حکمت ۱۷۸- از بین بردن بدی ها
۳۳۸	حکمت ۱۷۹- لجاجت و سستی اراده
۳۳۹	حکمت ۱۸۰- طمع و بردگی
۳۳۹	حکمت ۱۸۱- دوراندیشی
۳۳۹	حکمت ۱۸۸- ضرورت حق گرایی
۳۳۹	حکمت ۱۹۶- عبرت آموزی از اتلاف اموال
۳۳۹	حکمت ۱۹۸- ضرورت حکومت
۳۳۹	حکمت ۲۱۵- اختلاف آفت اندیشه
۳۳۹	حکمت ۲۲۰- قضاوت نسبت به انسانها
۳۳۹	حکمت ۲۲۳- حیا و عیب پوشی
۳۳۹	حکمت ۲۲۴- ارزش های اخلاقی
۳۴۰	حکمت ۲۴۵- کاهش قدرت و کنترل شهوت
۳۴۰	حکمت ۲۴۷- سخاوت
۳۴۰	حکمت ۲۴۸- تقویت خوش بینی ها

۳۴۰	حکمت ۲۵۴-انفاق
۳۴۰	حکمت ۲۵۶-حسادت و بیماری
۳۴۱	حکمت ۲۵۸-صدقه و توانگری
۳۴۱	حکمت ۲۶۵-گفتار حکیمان و مداوا
۳۴۱	حکمت ۲۷۹-جایگاه واجبات و مستحبات
۳۴۱	حکمت ۲۸۸-جهل و خواری
۳۴۱	حکمت ۲۹۰-مسئولیت نعمت‌ها
۳۴۱	حکمت ۲۹۷-ضرورت عبرت‌آموزی
۳۴۱	حکمت ۳۰۲-نیاز به دعا
۳۴۲	حکمت ۳۰۵-غیرتمندی و ترک زنا
۳۴۲	حکمت ۳۱۳-جامعیت قرآن
۳۴۲	حکمت ۳۲۰-درست پرسیدن
۳۴۲	حکمت ۳۲۴-زهد در خلوت
۳۴۲	حکمت ۳۲۸-مسئولیت اجتماعی ثروتمندان
۳۴۳	حکمت ۳۲۹-بی‌نیاز از عذرخواهی
۳۴۳	حکمت ۳۳۴-یاد مرگ
۳۴۳	حکمت ۳۳۵-آفات اموال
۳۴۳	حکمت ۳۳۶-تعهد نسبت به وعده
۳۴۳	حکمت ۳۴۰-پاکدامنی و شکرگذاری
۳۴۳	حکمت ۳۵۰-ستمکاران
۳۴۳	حکمت ۳۵۲-تدبیر منزل
۳۴۴	حکمت ۳۶۱-روش طلب کردن از خدا
۳۴۴	حکمت ۳۷۶-حق و باطل
۳۴۴	حکمت ۳۸۱-رازداری و کنترل زبان
۳۴۴	حکمت ۴۰۶-اخلاق فقرا و اغنیا
۳۴۵	حکمت ۴۲۳-خودسازی

۳۴۵ حکمت ۴۳۳- فناپذیری لذتها
۳۴۵ حکمت ۴۳۸- جهل علت دشمنی
۳۴۵ حکمت ۴۴۴- ارزش شادابی در کار
۳۴۵ حکمت ۴۴۹- مبارزه با هواپرستی
۳۴۵ حکمت ۴۵۴- روش غرورزدایی
۳۴۶ حکمت ۴۵۷- شیفتگان ثروت و علم
۳۴۶ حکمت ۴۶۱- غیبت نشانه ناتوانی
۳۴۶ حکمت ۴۶۹- پرهیز از افراط و تفریط نسبت به امام <small>علیه السلام</small>
۳۴۶ حکمت ۴۷۱- جایگاه سخن و سکوت
۳۴۶ حکمت ۴۷۴- ارزش عفت و پاکدامنی
۳۴۶ حکمت ۴۷۸- مسؤولیت آگاهان
۳۴۷ حکمت ۴۸۰- آفت دوستی
۳۴۹ کتابنامه

کتابنامه

- ۱- نهج البلاغه، ترجمه دکتر سید جعفر شهیدی
- ۲- نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی.
- ۳- الأصول من الكافي، كلینی علیه السلام.
- ۴- بحار الأنوار، محمد باقر مجلسی.
- ۵- جامع السعادات، محمد مهدی نراقی.
- ۶- دانستیهای نهج البلاغه، مصطفی اسرار.
- ۷- ده گفتار، استاد شهید مرتضی مطهری رحمته الله.
- ۸- سیری در نهج البلاغه، استاد شهید مرتضی مطهری رحمته الله.
- ۹- سیمای کارگزاران، یعقوب علی برجی.
- ۱۰- شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید.
- ۱۱- فیض القدیر، فیما يتعلق بحديث الغدير، حاج شیخ عباس قمی.
- ۱۲- کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد، علامه حلی.
- ۱۳- معارف نهج البلاغه، محمد دشتی.
- ۱۴- مفردات الفاظ القرآن، رابع اصفهانی.
- ۱۵- منتهی الآمال، حاج شیخ عباس قمی رحمته الله.

The lighte of NAHJ AL-BALAGHAH

By

Saeed Zare

اشارات آلمسك

قـم: ص. پ: ۱۱۳۹ / ۳۷۱۳۵

تلفن: ۷۷۴۸۷۸۵ / دورنگار: ۷۷۴۳۰۶۴

ISBN 964-94287-1-2

9 799649 142871 9